Ročník I. Ve Varšavě, dne 1. září 1928. Číslo 8

BUDITEL

ORGÁN ČECHOSLOVÁKŮ V POLSKU

VYCHÁZÍ 1. a 15. KAŽDÉHO MĚSÍCE.

Redakce a administrace pro Volyň: Łuck, Jagiellońska 16.

Administrace pro ostatní Polsko a zahraničí: Warszawa, Mazowiecka 11.

PŘED 60 LETY.

V letoším jubilejním roce samostatnosti vzpomí náme též počátků kolonisace Volyně a jiných částí býv. Ruska před 60 lety. Bylo by žádoucno, aby starší zakladatelé prvních českých osad sdělili naší veřejnosti něco ze svých zkušeností, aby si mládež uvědomila, s jakými nadlidskými útrapami a překážkami otcové zápasili, aby synům a vnukům zajistili lepší budoucnost. Čest a sláva živým, věčná paměť zesnulým průkopníkům naší kolonisace!

Vznik prvních českých osad na Volyni spadá do konce let šedesátých, po osudné válce rakousko-pruské v r. 1866. Vůdcové českého národa Palacký a Rieger byli delegováni na všeslovanský sjezd do Moskvy r. 1867. Na sjezdu bylo rokováno též o tom, zdali by proud emigrantů z Čech do Ameriky nebylo lépe obrátiti na slovanský východ — do Ruska. Po návratu oněch předáků začala agitace pro vystěhovalectví na Rus. Fr. Přibyl z Třeboně vypravil se do Ruska, aby poznal poměry, a nalezl ve volyňské gubernii poměry pro rolnictví příznivé. K němu se připojil Josef Olič, učitel z Rakovníka, a oba společné vyhlédli a zakoupili pro 120 vystěhovaleckých rodin velkostatek Glińsk od Veselovského a založili tam první českou osadu Hlinsko. V brzku byly založeny osady Buderáž, Mirohošť a jiné, během dvou let povstalo 14 osad a dne 24 září 1870 5.000 otců rodin skládalo v Dubně slavnostně přísahu věrnosti ruskému státu.

Dr. Rieg tuto emigraci velmi schvaloval a všemožně podporoval, poněvadž v Rusku nebylo nebezpečí odnárodnění vystěhovalců jako v Americe, kde již třetí pokolení se asimiluje. Vystěhovalci měli býti také jakýmsi pojítkem rakouských Čechů se slovanským Ruskem, kamž se za rakouské krutovlády obracely zraky československých vlastenců.

Ruská vláda ochotně přijímala vystěhovalce Čechy jako průkopníky vyšší zemědělské kultury. Mužík sice po zrušení roboty obdržel zemi, ale neměl vzdělání ani lásky k vlastní půdě. Zvyklý pracovat jen pod panskou knutou, neuměl pracovati bez ní. Neměl ponětí o hnojení, chlévy a stáje budoval z proutí, a když se naplnily hnojem tak, že tam dobytek nemohl už státi, přenesl prostě stáj jinam. Divil se tedy nemálo, když osadníci od něj takové kupy hnoje kupovali a vozili na pole.

První léta byla sklizeň velmi skrovná, a když se objevily první přebytky, bylo obilí velmi laciné. Nejhůře bylo těm osadníkům, kteří všechnu hotovost vydali za pozemky a neměli poněz na stavbu budov a nákup mrtvého i živého inventáře. Bydleli všelijak, v zemljankách, v podnájmu, často pohromadě s dobytkem. Někteří to nevydrželi a vrátili se do staré vlasti, většina vytrvala a zvítězila. Dlouho trvalo, než židovští ochodníci za drahé peníze opatřili přistěhovalcům to nejnutnější. Spojení se starou vlastí bylo skoro nemožné, dráha vedla jen do Lvova, silnic bylo málo. Těžko bylo dostat pas a nebylo na cestování peněz. Téměř odříznuti od světa trávili těžký život. Nebylo škol, jen tu a tam náhodný potulný učitel učil číst a psát. Teprve později byly v Hlinsku, Mirohošti a Buderaži zřízeny rusko-české státní školy.

První osadníci obdrželi od ruské vlády mnohé výsady. Byly jim sleveny daně na 10 let a poplatky kupní, jinoši byli osvobozeni od branné povinnosti, měli svoje okresní úřady — volosti v Dubně, Lucku a jinde. Úřady chovaly se k nim však zdrželivě a sousedé domorodci nejevili k nim zvláštní přízně. Situace se valně zlepšila, když kijevský generál gubernátor kníže Dondukov Korsakov přijel na prohlídku nových českých osad. Přijetí a uvítání bylo nadmíru slavnostní. V každé osadě slavobrány, čestné stráže mládeže na koních, družičky s ky-

ticemi, občané s chlebem a solí, uvítací řeči, hostiny. To vše působilo na náčelníka kraje a jeho družinu nadmíru příznivě. Od té doby pohlíželo se na osadníky jako na kulturní státotvorný živel. I hmotné poměry se lepšily. Lépe vzdělávaná a hnojená půda dávala lepší sklizeň. Stavěly se pohodlnější a důkladnější budovy, projevoval se blahobyt a zámožnost. Pomýšlelo se na školství, a vzdělání, ale o tom příště.

A vy, mladí dědicové tohoto blahobytu, dobytého ueúmornou prací vašich otců! Zachovejte v úctě jejich svatou památku a slibte si, že budete na svém drahém dědictví vždy dobře hospodařiti, pro prospěch vlastní i blaho celku. Naši otcové budou nám vždy vzorem píle a vytrvalosti.

J. Vlk.

Z VÝSTAVY SOUDOBÉ KULTURY V BRNĚ.

Důležitou součástí výstavy vědy je velká skupina, nazvaná těžba z živé přírody, která má ukázat jak prvovýroba zemědělská a lesnická poskytují člověku všechny možnosti,a by se stále a stále pokoušel nejdokonaleji ji zvládnout nesčetnými výzkumy, vědeckými pokusy a opatřeními technickými. Exposice je upravena podle přirozeného vývoje, postupuje tedy od semene přes vyšetřování a zkoušení, jak působí vnější vlivy, především ovzduší a půda, k znázornění vývoje jednotlivých organismů, podmínek výživy a složení až ke konečnému znázornění, jaké péče vůbec jednotlivé druhy vyžadují, s jakou hygienou a ochranou třeba počítat a jak upravit technický provoz. Celá skupina je předváděna tak, aby část zemědělská a část lesnická výroby postupně splynuly v ústřední proud, výrobu živočišnou. Exposice si všímá podrobně všech otázek, souvisících s výzkumem půdy, na němž je závislá výživa rostlin. Ukazuje cesty nejhospodárnější výživy, přináší i neobyčejně zajímavé ukázky, jak lze zjistiti náhradu živin. Hojně jsou zastoupeny též ukázky péče a těžby plodin i s jejich ušlechtováním a ochranou. Podobně je také zpracování zemědělských plodin předvedeno aspoň na ukázkách. Také skupina lesnické výroby ukazuje opět, na jak vysokém stupni je u nás lesnický výzkum i prakse. Velmi dobře je zachycena nedávná mnišková katastrofa československých lesů, o jejímž potírání létadly, které rozprašují jedovaté prášky nad lesy, se předvádí ve výstavním kinu krásný vědecký film. Význam celé exposice lze ocenit ze skutečnosti, že se jí účastní 27 ústavů a stolic vysokých škol, 14 státních výzkumných ústavů a 6 jiných vystavovatelů.

* * *

Rozlehlé plochy brněnského výstaviště jsou každý večer osvětleny mocnými proudy světel, aby byla zdůrazněna i za noci architektonická krása všech výstavních budov. Výstavní výbor nešetří nákladu, aby dosáhl při tomto osvětlení pohádkových účinů. Proto se také spotřebuje naosvětlení tolik proudu, kolik asi spotřebuje město o 30.000 obyvatelích. Středem osvětlení je ovšem hlavní palác. Aby se dosáhlo světelné plastiky, osvětluje se u tohoto paláce rotunda bíle a přiléhající křídla barevně. Návštěvníci uvědomují si zpravidla teprve při tomto osvětlení mohutnost a rozlohu budovy, která je největší ve střední Evropě a nemůže uplatnit svou velikost ve dne, při rozptýleném světle a v sousedství ostatních budov. Zvláštní důraz se klade na osvětlení levého i pravého konce výstaviště, aby i večer vynikala veliká rozloha výstaviště. Velkému rybníku u restaurací na levé straně dominuje světelná fontána, se středním bíle prosvětleným střikem, asi 16 m vysokým a kruhem vodních pár, které se barevně mění světly mohutných reflektorů. Celý rybník je věnčen 500 bílými koulemi s barevnými žárovkami, jichž odraz se zrcadlí ve vodní hladině. Podobně také druhý konec výstaviště, který ovládá skleněná vyhlídková věž 50 m vysoká, má originální světelné efekty. Na vrcholu věže je světelný maják s otáčejícími se reflektory, uprostřed veletržního náměstí je menší rybník s barevnou fontánou. Ostatní pavilony jsou večer barevně vyzdviženy zářením z venku, nebo prosvětlením oken a osvětlením vnitřků.

* * *

Moderní kriminalistice je na jubilejní výstavě vyhrazeno oddělení v ochozu rotundy, nazvané Boj proti zločinu. Na modelech, diagramech, kresbách, fotografiích, publikacích i skutečných předmětech je zde zachycena činnost a postup práce dnešních ochránců bezpečnosti, kteří namnoze pracují prostředky, o kterých se našim předchůdcům ovšem ani nesnilo. Jsou zde zvětšené ukázky papilárních linií, na nichž spočívá neklamné zjištění pachatelovy totožnosti podle otisků prstů, dále fotografie třídění otisků podle Jörgensov a způsobu, konečně Jörgensova lupa, kterou se otisky nezkresleně zvětšují, abv mohly být fotografovány, dále dak-

tyloskopická příruční skříňka, z publikačního materiálu ukázky policejního věstníku a oznamovatele a ukázky policejní evidence zločinů a zločinců. Krásné fotografie zachycují život z těžké technické služby, jejich odborné školení, tělesná cvičení, výpravy pátrací služby, výcvik policejních psů, stopování zločince psem, ukázky z četnického kriminalistického musea a t. d. Nejzajímavější částí exposice jsou však soubory fotografií, předvádějící od počátku až ke konci způsob, jakým byli vypátráni pachatelé několika kriminalisticky zajímavých případů. Tak na příklad objektivní důkaz vražd Leciánových je předveden na fotografii dna nábojnice vystřelené v Kojetíně a srovnané se dnem nábojnice vypálené na zkoušku v Praze z brovningu, který byl nalezen u Leciána při jeho zatčení. Podobně jest předveden důkaz pachatelství loupežné vraždy v Šumperku, kde byl pachatel zjištěn podle otisků na lahvích. Postup pátrání od zjištění matných otisků až po zařazení snímku usvědčeného pachatele do alba zločinců je i pro laika velmi zajímavým. Dále je v řadě těchto ukázek kromě důkazů několika drobnějších krádeží zachycen způsob pátrání po pachateli tajemné vraždy hostinského Kadlece v Komořanech, kde pachatel nebyl vypátrán. Náboj, vystřelený na zkoušku ze zabaveného revolveru osoby podezřelé z této vraždy, je ve zvětšení srovnán s nábojem vyňatým z těla zavražděného, dále bylo pořízeno velké zvětšení fotografie sádrového odlitku povrchu náboje se všemi charakteristickými rýhami a srovnáno s odlitkem povrchu náboje, nalezeného v zavražděném. Zde opět pozná i neodborník na úplné různosti obou nábojů, která ovšem vysvitne až po zvětšení, že pachatel nemohl být podezíraný člověk a takto že byla dokázána jeho nevina. Dalšími ukázkami jsou zjištění pachatele vraždy podle otisků bosých nohou a podle otisků střevíců, kde vraha prozradily počet a tvar cvočků v podešvi. Konečně zjištění vraha policejním psem, usvědčení podle otisků dlaně, zanechané v měkké půdě na cestě, kde prchající zločinec upadl a t. d. Vrcholnou ukázkou je však velmi zajímavý složitý případ, kde byly pod proříznutým oknem vyloupené záložny nalezeny střepiny s přesným otiskem prstu zločince, který si však v době vyloupení této záložny odpykával trest dvouletého žaláře na Pankráci. Zde stály bezpečnostní orgány před otázkou, zda je možno, aby měly dvě osoby naprosto stejné otisky prstů. Ale i zde, jak řada fotografií zachycuje, byl zjištěn nad jakoukoliv pochybnost pravý p. chatel a dokázáno, že zločinec na Pankráci zmocnil se ve vazbě skleněných střípků, zanechal na nich otisk a vyslal soudruha, právě propuštěného z vazby, aby toto vloupání provedl a pohodil pod okno střípky s otiskem, aby tak byla vzbuzena doměnka, že ještě někdo kromě něho má stejné otisky prstů a že tedy není vinen dřívějším zločinem, za který si právě žalář odpykával a z něhož byl právě otisky prstů usvědčen.

V sousedství tohoto oddělení je opět vystavován boj proti zločinu cestou jinou, totiž výchovou vězně v žalářích a polepšovnách. Oddělení je doplněno zajímavými statistikami o vzrůstu zločinnosti a druhu jednotlivých zločinů.

Různé zprávy

Z DĚJIN HEDVÁBNICTVÍ

Nákladem Hedvábnického ústavu v Hradci Králové vyšla právě odborná studie o hedvábnictví v praxi, z péra ředitele ústavu inž. Frant. Ondráka, na niž zájemce upozorňujeme pro skvělé rady rázu národohospodářského. Jinak širší veřejnost zajímati mohou v této velmi pěkné vypravené knížce dějiny hedvábnictví. Chov bource morušového jest zaměstnání velmi staré. Dnes nevíme přesně, kdy a kde měl svůj počátek, ale tolik jest jisto, že v Číně již 27. století před Kristem chovali bource morušového a zhotovovali z jeho zámotků hedvábné látky. Látky ty byly prodávány také do ciziny, avšak způsob jejich zhotovování a původ příze, z níž byly tkány, byl chován v tajnosti. Vývoz zámotku i vajíček bource morušového byl zakázán pod velmi přísnými tresty.

Hedvábné tkaniny, hlavně prostřednictvím perských kupců, dostaly se teprve daleko později do Evropy, a Řeky a Římany byly tolik ceněny, že byly vyvažovány zlatem. Konečně bylo do Evropy dováženo i předivo hedvábné a vznikly i některé dílny na hedvábné látky, jako na př. v Cařihradě.

Teprve v VI. století po Kr., okolo r. 552, jak pověst vypravuje, dva mnichové basiliánští poznali v Číně způsob bource morušového a přinesli vajíčka v dutinách bambusových holí do Cařihradu. Chov bource morušového se šířil potom dosti rychle v krajinách kolem Středozemního moře. Rozšíření jeho bylo podporováno také tou okolností, že v oněch krajinách byly pěstovány černé moruše pro ovoce; teprve v XV. století byla moruše černá nahrazena moruší bílou, která

skýtá nejlepší potravu pro bource morušového. V IX. století bylo hedvábnictví Araby přeneseno do Španělska a v X. století na Sicilii. Odtud se rozšířilo do ostatní Italie, kde dosáhlo velikého rozkvětu. Ve XIV. století bylo přeneseno vystěhovalci z Italie do Francie.

Hedvábnictví přináší zaměstnání a užitek mnoho milionům lidí na celém světě. Uvažme jen, co lidí se zabývá pěstováním moruší a morušových školek, přípravou vajíček, chovem bource morušového, sušením a tříděním zámotků, spřádáním hedvábí, tkaním, úpravou a prodejem látek hedvábných, a objeví se nám, jak důležitý a vyvinutý jest ten zdánlivě nepatrný obor lidské činnosti, vycházející od takové malé housenky.

Hedvábnictví jest nyní rozšířeno v širokém páse mezi 20—48^0 severní šířky, který se táhne jižní Evropou od Španělska přes Francii, Italii, jižní část Slovenska, Uhry, Balkán, Malou Asii, Indii, Čínu do Japonska. Všeobecně tam, kde dozrává víno a kukuřice.

To jest ovšem označení pouze přibližné, neboť existují celá rozlehlá území mimo řečený pás, kde se chovu dobře daří; nebo naopak, uvnitř onoho pásu nelézají se krajiny, kde chov vůbec nelze provozovati, ať z důvodů podnebních, půdních, pracovních či náboženských. Tak například v Indii, která má jinak podmínky velmi příznivé pro chov, brání rozšíření chovu bource morušového náboženství brahmínské, které nedovoluje vůbec usmrcovati zvířata a tedy ani kukly hedvábníka.

Pokud se nadmořské výšky týče, tu na př. v Italii v Tridentsku se setkáváme s moruší až do 900 metrů nad mořem. U nás jsou moruše pěstovány až do výše 550 metrů nad mořem, na př. v Kremnici, a daří se jim tam docela dobře.

SLOVNÍ HŘÍČKY V LIDOVÉ MLUVĚ.

Úsloví lidová bývají rozličným způsobem doplňována, na příklad: prohledali celý svět a ještě pár vesnic; poslouchej Tondo, kdybys ode mne něco chtěl, řekni si jinýmu; je hodný, po pohodném hned na kraji, nebo že by se ani do pytle nevešel. Na ji hočeských Blatech říkají: hodnej, za vůz, aby hnůj nepadal. Chválu svých dětí zmírňují slovy: poslouchá, ale za dveřma.— Čerstvost se lidově vyjadřuje: je jako čamrda, ale dodatek, přišitá — obrací chválu v opak. Zvláště je oblíbena forma hříček „je takový a takový, ale...", na př.: ten je povedenej, ale po mezi; je honěnej, ale policajty, je dobrej, ale do buřtu (nebo ke knedlíku se zelím); je taženej, ale kanálem atd. Takového způsobu vyjadřování jsou plny rozličné slangy, především mluva studentů. — Z jiných jazyků připomínáme slovo Fridricha Velikého o vyslanci který neobratně provedl diplomatický úkol: Er ist wohl ein Gesandter, aber kein Geschickter (hra synonym gesandt a geschickt a dvojího významu slova geschickt: „vyslaný" a obratný"). Antitheticky využil německý vtip také označení vysokoškolských profesorů za „řádné" a „mimořádné": Řádní profesoři jsou ti, kteři nevědí nic mimořádného (— česky neobyčejného, zvláštního), mimořádní pak ti, kteří neznají nic řádného. (Naše Řeč.)

Z DOMOVA I CIZINY.

V neděli 26. srpna a vpondělí konala se v letním sídle presidenta republiky Moścického Spale slavnost dožinek, jíž se súčastnilo na 40,000 osob z celého Polska, z části v národních krojích. Asi 150 delegací odevzdalo p. presidentovi věnce a dary. Slavnosti súčastnilo se několik ministrů, diplomatický sbor a mnoho zahraničních novinářů. Byla to velkolepá a nadšená manifestace pro presidenta a pro stát. Odpolední slavnost v neděli zkazil déšť, ale p. president plné tři hodiny vytrval v dešti a přijímal hold pracujícího venkova.

Běloruský školský spolek ve Vilně byl úřady na neurčito zastaven ve své činnosti pro protistátní tendence. Běloruské školy, vydržované tímto spolkem, byly uzavřeny.

Vyjednávání s Litvou bylo znovu oddáleno, neboť Litva nepřijala polského návrhu, aby se konference konala v Ženevě. Litva tím sice dosáhla oddálení konference, ale v vevřejném mínění v Evropě vzbudilo její jednání nevoli.

V pondělí 27 srpna byl v Paříži podepsán t. zv. Pakt Kellogův, jímž se súčastněné státy zavazují, že spory mezi sebou budouvždy vyřizovati smírně a nepovedou spolu nikdy války. Mezi 15 státy, které tuto smlouvu podepsaly jako první, je také Československo a Polsko, dále Francie, Spojené Státy, Anglie, Italie, Německo, anglické kolonie a Belgie. Tyto státy mají celkem na 500 milionů obyvatel. Nyní jsou pozvány všechny ostatní státy světa, aby pakt podepsaly, také sovětské Rusko.

Dunajský veletrh v Bratislavě byl zahájen 26 srpna za veliké účasti z ciziny. — Libe —

recký veletrh skončil 24 VIII, a měl ze všech dosavadních největší obchodní úspěch. Východní veletrh ve Lvově bude zahájen 2 září.

Při oslavě 77. narozenin Mistra Aloise Jiráska byl v jeho rodišti Hronově položen základní kámen divadelní budovy, jež bude nazvána Jiráskovým divadlem. Stařičký spisovatel sám první poklepal základní kámen a přál městu i okolí, abymu divadlo bylo požehnáním.

Jubileiní výstava v Brně dokončuje již číslici 2 milionů návštěvníků.

V rychlíku Čop-Bohumín-Praha bude zřízen kinematograf, první na čs drahách. Bude dávat 5 představení denně při vstupném 10 — 14 Kč.

V Řecku vypukla strašlivá epidemie chřipky. Statisíce lidí těžce onemocněly, mnoho úřadů, dílen, továren, obchodů atd muselo býti pro nemoc zavřeno. Řecku, které nedávno bylo těžce postiženo zemětřesením, bude poskytnuta mezinárodní pomoc.

Volby do sněmu v Řocku skončily vítězstvím Velizelosa, jenž získal 200 mandátů, kdežto oposice jen 55. Tím je znovu zajištěna republikánská forma státu proti monarchistům.

V Mor. Ostravě zemřel slavný český skladatel Leoš Janáček. Svou hubdu čerpal z lidové mluvy a písně.

Z Číny se hlásí veliké povodně, při nichž utonulo několik tisíc lidí. Nyní šíří se v Číně cholera.

Albánský president Ahmed Zogu dal se prohlásiti albánským králem s názvem Skanderbeg III.

V Berlíně zasedal Kongres meziparlamentární unie, jenž se zabýval otázkami parlamentarismu a jeho krise, menšin a odzbrojení.

V pátrání po Amundsenovi a italských letcích se dosud pokračuje, zatím bezvýsledně.

Na 6. září je svolána v Československu poslanecká sněmovna. Bude jí předložen státní rozpočet na rok 1929.

Čechoslovák Václav Loch přeplaval průliv La Manche na malém člunu-maňásku z Calais do Doveru za 7 hodin.

Na podzemní dráze v Nev Yorku vyjel z kolejí vlak. 18 osob bylo zabito, přes 50 raněno.

Mezinárodní den mládeže komunistické, ohlášený na 2. září, byl v Praze zakázán. Také v Polsku byl zakázán a mnoho komunistických předáků zatčeno.

KULTURNÍ STYKY ČS.-POLSKÉ

Rolnická strana „Wyzwolenie" uspořádala zájezd svých poslanců a senátorů do Československa, aby tam navštívili a poznali zemědělské podniky a školství. Výprava navštívila také brněnskou výstavu.

Kniha prof. Kudely o stycích čs. a polských legií na Sibiři byla právě vydána v polském překladu. Současně vyšel polský překlad knihy Čapka-Choda: „Za štěstím".

V polovici září vrátí se do Varšavy z dovolené čs. vyslanec dr. Girsa.

Koncem října bude ve Varšavě uspořádán festival české hudby, o jehož organisaci se nyní vyjednává. Současně budou v Poznani, v Katovicích a ve Lvově hrány české opery.

V polovici září bude v Praze polsko-čs. závod v lehké athletice. Loní zvítězilo Československo 92: 66 bodům. K závodům je pozvána i polská olympická vítězka ve vrhu diskem Konopacká.

BESEDY „BUDITELE“

ŽENITBA.

Nežeň ty se, mravenečku,
nežeň ty se s bohatou,
chodila by se zrcádkem,
ty bys musil s lopatou.

Nežeň se s ní, mravenečku,
ona by tě šidila,
ty bys jídal suché kůrky,
ona by med vypila.

Vezmi sobě, mravenečku,
vezmi si tu chudičkou,
až ze vrátíš z práce domů,
potěší tě písničkou.

Budeš se s ní dobře mívat,
bude tebe ráda mít,
s tou se můžeš, mravenečku,
a tou se můžeš oženit.

Leont. Mašínová.

VĚŠTKYNĚ.

Každý znalec poměrů nahlédne, že tento příběh se nemohl stát u nás, ani ve Francii, ani v Německu, neboť v těchto zemích, jak známo, soudcové jsou povinni soudit a trestat hříšníky podle litery zákona a nikoliv podle svého rozšafného rozumu a svědomí. Protože v této historii vystupuje soudce, který vynáší svůj rozsudek, nehledě na paragrafy, nýbrž na zdravý lidský rozum, plyne z toho, že se následující událost nemohla stát jinde nežli v Anglii; a sice stala se v Londýně, přesněji řečeno v Kensingtonu; nebo, počkejte, bylo to v Bromptonu nebo v Bayswateru, zkrátka tam někde. Ten soudce byl Master justice Kelley, a ta žena se jmenovala zcela prostě Myersová. Mistress Edith Myersová.

Vězte tedy, že tato jinak úctyhodná dáma vzbudila pozornost policejního komisaře Mac Learyho. „Má drahá", řekl pan Mac Leary jednoho večera své ženě, mně nejde z hlavy ta Mrs Myersová. Rád bych věděl, z čeho ta ženská žije. Považte si, že teď, v únoru, si posílá služku pro chřest. Dále jsem zjistil, že přijímá denně dvanáct až dvacet návštěv, od hokynářky až po vévodkyně. Já vím, drahoušku, vy řeknete, že je to asi kartářka. Dobrá, ale to může být jenom pláštíkem pro něco jiného, řekněme pro kuplířství nebo pro špionáž. Koukejte se, rád bych do toho viděl".

„Dobrá, Bobe", řekla výtečná paní Mac Leary, „nechte to na mně".

Tedy tak se stalo, že den nato paní Mac Leary, ovšem bez snubního prstýnku, ale zato velmi mladistvě oděná a nakulmovaná jako dívka, která už má na čase nechat hlouposti, s ustrašenou tvářičkou zazvonila u dveří paní Myersové v Bayswateru nebo Marylebone. Musela chvíli čekat, než ji paní Myersová přijala.

„Sedněte si, milé dítě", řekla tato stará dáma, když si velmi důkladně prohlídla plachou návštěvnici. „Copak byste ode mne chtěla?"

„Já", zajíkala se paní Mac Leary, „já... já bych ráda... já mám zítra dvacáté narozeniny... Já bych strašně ráda znala svou budoucnost".

„Ale, slečno... eh, jak prosím?" děla paní Myersová, a chopila se hromádky karet, jež počala energicky míchat.

„Jonesová", vydechla paní Mac Leary.

„Drahá slečno Jonesová", pokračovala paní Myersová, „to je omyl; já neprovozuju kartářství, leda ovšem tu a tam, z přátelství, jako každá stará žena. Sejměte karty levou rukou a udělejte pět hromádek. Tak. Někdy pro zábavu si vyložím karty, ale jinak. Hele", děla, obracejíc první hromádku. „Kule. To znamená peníze. A srdcový kluk. To je krasný list".

„Ah", rekla paní Mac Leary. „A co dál?"

„Kulový kluk", pravila paní Myersová, odkrývajíc druhou hromádku. „Zelená desítka, to jsou cesty. Ale tady", zvolala, „vidím žaludy. Žaludy jsou vždycky protivenství, ale srdcová dáma je na konci".

„Co to znamená?" ptala se paní Mac Leary, vyvalujíc oči, jak nejlépe dovedla.

„Zase kule", dumala paní Myersová nad třetí hromádkou. „Milé dítě, vás čeká mnoho peněz; ale ješte nevím, budete-li dělat větší cestu vy, nebo někdo vám blízký".

„Já mám jet do Southamptonu k tetě", pravila paní Mac Leary.

„To bude větší cesta", řekla paní Myersová, obracejíc čtvrtou hromádku. „Někdo vám bude bránit, nějak starší muž".

„Asi tatínek", zvolala paní Mac Leary.

„Tak tady to máme", děla paní Myersová slavnostně nad pátou hromádkou. „Milá slečno Jonesová, tohle byl nejkrásnější list, jaký jsem

kdy viděla. Do roku budete mít svatbu; vezme si vás moc, moc bohatý mladý muž, asi milionář nebo obchodník, protože mnoho cestuje; ale než se dostanete, budete muset překonat velké překážky, nějaký starší pán vám bude bránit, ale vy musíte vytrvat. Až se vdáte, odstěhujete se daleko odtud, nejspíš až za moře. Dostanu jednu guinee, na křestanské missie mezi ubohými černochy".

„Já jsem vám tak vděčná", pravila paní Mac Leary, vytahujíc z taštičky libru a jeden šilink, „tak strašně vděčná! Prosím vás, paní Myersová, co by to stálo bez těch protivenství"?

„Karty se nedají podplatit", děla stará dáma důstojně. „Čím pak je váš tatínek"?

„U policie", lhala a nevinnou tváří mladá paní. „Víte, v tajném oddělení".

„Aha", pravila stará paní, a vytáhla z hromádky tři karty. „To je velmi ošklivé, velmi ošklivé. Řekněte mu, milé dítě, že mu hrozí veliké nebezpečí. Měl by ke mně přijít, aby se dozvěděl víc. Ke mně jich chodí ze Scotland Yardu mnoho, abych jim vyložila karty; a řeknou mně všechno, co mají na srdci. Tak tak, jen mi ho pošlete. Říkáte, že je v politickém oddělení? Mr Jones? Vyřiďte mu, že ho budu čekat. S bohem, milá slečno Jonesová. Další!"

* * *

„To se mi nelíbí", pravil pan Mac Leary, drbaje se zamyšleně v týle, „to se mi nelíbí", Katie. Ta ženská se příliš zajímala o vašeho nebožtíka tatínka. Krom toho se nejmenuje Myersová, nýbrž Meierhoferová a je z Lubeku. Zatrápená Němkyně", bručel pan Mac Leary, „jakpak se jí dostaneme na kobylku. Sázím pět proti jedné, že tahá z lidí věci, po kterých jí nic není. Víte co, já o tom řeknu nahoře".

Pan Mac Leary o tom skutečně řekl nahoře; ku podivu nahoře nebrali věc na lehkou váhu, a tak se stalo, že ctihodná paní Myersová byla pozvána k panu sudímu Kelleyovi.

„Tak, paní Myersová", řekl jí pan sudí, „copak to, pro pána, je s tím vaším vykládáním karet".

„Ale jemine, pane", děla stará dáma, „člověk se přece musí něčím živit. Ve svém věku nepůjdu tancovat do Variété".

„Hm", řekl pan Kelley. „Ale tuhle je na vás žaloba, že vykládáte karty špatně. Milá paní Myersová, to je, jako byste místo čokolády prodávala tabulky hlíny. Za jednu guinee mají lidé právo na pořádnou věštbu. Prosím vás, jak můžete věštit, když to neumíte?"

„Někteří lidé si nestěžují", bránila se stará dáma. „Koukejte se, já jim prorokuju věci, které se jim líbí. Ta radost, pane, stojí za těch pár šilinků. A někdy to člověk opravdu trefí. „Paní Myersová", řekla mně tuhle jedna paní, „ještě nikdo mně tak dobře nevyložil karty a neporadil jako vy". Ona bydlí v St. John's Wood a rozvádí se se svým mužem".

„Počkejte", zarazil ji pan sudí. „Tadyhle máme jednu svědkyni proti vám. Paní Mac Leary, povězte nám, jak to bylo".

„Paní Myersová mně vyložila z karet", spustila hbitě paní Mac Leary, „že budu mít do roka svatbu; že si mne vezme moc bohatý mladý muž a že se s ním odstěhuji za moře".

„Proč zrovna za moře?" ptal se pan sudí.

„Protože v druhé hromádce byla zelená desítka; to prý znamená cesty, říkala paní Myersová".

„Nesmysl", bručel pan sudí. „Zelená desítka znamená naději. Cesty jsou zelený spodek; když s ním jde kulová sedma, znamená to veliké cesty, z kterých kouká zisk. Paní Myersová, mne nenapálíte. Tedy vy jste věštila svědkyni, že se do roka vdá za bohatého mladíka; ale paní Mac Leary je už tři roky vdána za výtečného policejního komisaře Mac Learyho. Paní Myersová, jak vysvětlíte tenhle nesmysl?"

„Ale božínku", pravila stará dáma pokojně, „to se stává. Tahle osůbka ke mně přišla lehkomyslně nastrojená, ale měla levou rukavici roztrhanou; tedy nemá nazbyt peněz, ale chce honit vodu. Řekla, že jí je dvacet let, ale zatím jí je pětadvacet".

„Čtyřiadvacet", vyhrkla paní Mac Leary.

To je jedno; tedy by se ráda vdávala, — totiž ona se vydávala za slečnu. Proto jsem jí vyložila list na vdavky a na bohatého ženicha; to se mně zdálo to nejpřiměřenější".

„A co ta protivenství, ten starší pán a ta cesta za moře?" ptala se paní Mac Leary.

„Aby toho bylo víc", řekla prostě paní Myersová. „Za jednu guinee toho musí člověk napovídat celou hromadu".

„Tak to stačí", řekl pan sudí. „Paní Myersová, nic platno, takhle vykládat karty, je podvod. Kartám se musí rozumět. Jsou sice různé teorie, ale nikdy, pamatujte si to, nikdy neznamená zelená desítka cesty. Zaplatíte padesát liber pokuty, jako ti, kdo falšují potraviny nebo prodávají bezcenné zboží. Je na vás podezření,

paní Myersová, že krom toho provozujete špionáž; ale já myslím, že se k tomu nepřiznáte".

„Jako že je Bůh nade mnou", zvolala paní Myersová, ale pan Kelley ji přerušil: „No no, nechme to být; ale protože jste cizinka bez řádného povolání, užijí politické úřady svého práva a vykáží vás ze země. S bohem, paní Myersová, děkuji vám, paní Mac Leary. Ale říkám vám, takhle falešně vykládat karty, je cynické a nesvědomité počínání. Pamatujte si to, paní Myersová".

„Co mám dělat", vzdychla stará dáma. „Zrovna, když mně živnost začala jít".

* * *

Asi za rok potkal soudce Kelley komisaře Mac Learyho. „Pěkné počasí", řekl pan sudí přívětivě. „Mimochodem, co dělá paní Mac Leary?"

Pan Mac Leary vzhlédl velmi kysele. „Totiž... víte, pane Kelley", pravil s jistými rozpaky, „ona paní Mac Leary... my jsme se totiž rozvedli".

„Jděte", podivil se pan sudí, „taková hezká mladá paní!"

„To je právě to", bručel pan Mac Leary, „ale on se do ní z nenadání zabouchl jeden mladý flákač... takový milionář nebo obchodník z Melbournu... Já jsem jí bránil, ale"... Pan Mac Leary beznadějně mávl rukou. „Před týdnem spolu odjeli do Australie".

Karel Čapek.

LETEC VYPRÁVÍ.

Franta Kocourek.

Jednou večer, když mu už bylo líp, podložil si hlavu rukou, podíval se ke stropu, jako by tam byla širá obloha a povídá:

„Tak oba se zabili. Oba jsem znal. Byli to moji kamarádi".

Mluvil o dvou letcích, kteří se onehdy zřítili v letadle kdesi u Olomouce a zůstali mrtvi v troskách.

„Kluci. No jo..." dodal a bylo v těch významných slovech více významu, než v dlouhé větě. Víc citu a víc porozumění, než v článku, který pohotově přinesla hned následujícího dne NÁRODNÍ POLITIKA a jiné časopisy.

„To jsem blázen, proč se ty lidi k aviatice tak ženou", povídá jiný obyvatel nemocničního pokoje, náhodou lékař.

Potlučený letec neodpověděl.

Jen se tiše usmál, viděl jsem to v šeru, jak se celá jeho tvář moudře usmála.

A co také mohl odpovědět na slova lékaře, který nikdy v letadle neseděl, který nikdy nevzlétl, který nepocítil ani tisícinu z toho, co bylo pro něho celým životem, nebo aspoň nejkrásnějším z celého života?

Jak by jemu vyložil to, o čem se nedalo mluvit, čím byla proniknuta každá jeho myšlenka, každý sval, každý nerv... Je ráno, ještě mlha leží na letišti, ale den bude krásný. Vytahují z hangaru letadlo, mašinu, jeho mašinu, kterou zná líp než sebe sama. Sáhne sem, sáhne tam, přitáhne, povolí, zkusí, nebo jenom pohladí...

Vrtule stříbrně sviští, brýle staženy na oči, vše připraveno. Jedno trhnutí ruky a mašina se rozbíhá... výškové kormidlo se natáčí a mašina se zdvihá výš a výš... Co může někomu o tom všem vyprávět?

A po prvé od doby, co ho sem přinesli a co zde ležel v pokorné a mocné víře v uzdravení a další život pozemský, zatím co lékaři pochybovali, když je nemohl slyšet, po prvé začal mluvit o svém vlastním příběhu.

„Zavinil jsem si to sám..." povídá úvodem a odmlčí se, protože teď letí v tisíci metrech, křídla se jemně chvějí a vrtule rozbíjí slunce na tisíce kousků za minutu. Ale to nebyla ta jaho mašina, kterou bezvadně ovládal a na kterou se ve všem mohl spolehnout. Měl si zapamatovat, že tenkrát, patnáctého května, neletěl svou mašinu...

„Byl vítr, ale ne silnej... Sestoupil jsem na sto metrů a začal jsem akrobacii. To byl vinen můj kamarád, že sem dělal akrobacii ve sto metrech. Než jsem odstartoval, řekl mi, abych jim něco ukázal, v malý vejšce je to pěkně vidět..."

Už je skoro úplná tma, jen diagnosa připevněná k tabulce nad jeho hlavou svítí v pokoji.

„Dělal jsem vývrtku. Najednou mě srazí vítr. Letím dolů, ale myslím si, že to ještě vyrovnám. Už několikrát sem tak byl nízko a dycky sem to vyrovnal. Sem asi tak třicet metrů od země, obrátím mašinu, hodím plnej plyn a vyrovnal sem to do horizontálního letu..."

Ještě pořád všechno klape, ještě nevíme, proč tady leží skoro bez vlády na posteli, celý obvázán a zasádrován a proč není někde ve dvou tisíci metrech anebo u své mašiny v hangaru.

„Jenomže už sem byl moc nízko, to udělal ten vítr. Ještě by se nebylo nic stalo, dyt sem už vyrovnal, ale byl tam násep..."

A zamlčel se. Protože vidí násep, asi stejně ho vidí, jako tenkrát, když svíraje páky měl

smrtelnou radost, že se mu podařilo horizontálně vyrovnal a byl hodně nízko, ale najednou mu před očima vyroste násep.

„Letěl jsem se sto metrů rychlosti 360 kilometrů dolů, něco sem ubral při vyrovnání, ale bylo to pořád 300 kilometrů, co sem letěl..."

Dovedete si představit třista kilometrovou rychlost? Myslím, že ne. Jedině zkušenost by vás mohla poučit o třista kilometrech v hodině, to jest o rychlosti, kterou urazíte dráhu pěti kilometrů za jedinou minutu, rychlosti, při níž za jedinou vteřinu proletíte osmdesát tři metry...

Takovou rychlostí se pohyboval náš přítel připoután ve svém letadle, když se před ním vynořil násep. A nebylo vyváznutí.

„Zachytil jsem podvozkem... A dál už nevím vůbec nic".

Našli ho tam, kus za náspem, zasypaného troskami letadla. Po chvíli dodal, abychom si nemyslili, že je špatný pilot:

„To se rozumí, že sem vypnul mašinu. Nevím kdy, jestli těsně před náspem... ale vypnutá byla. Když přijde komise, dívá se dycky nejdřív, jestli je vypnuto a jestli je tam padák".

„A proč se musí vypnout?" ptá se pacient v koutě tmavé světnice. Myslili jsme, že spí.

„Dybych nevypnul, tak jsem jistě uhořel, než ke mně přišlil" povídá pilot rozvážně a všichni si asi představujeme, jak šlehají plameny z benzinové nádrže, zachvacují celé létadlo a obracejí v prach všechno, co vytvořil člověk, aby překonal ptáky a nakonec člověka samotného.

Plameny stály v té chvíli nad postelí našeho přítele pilota.

„Teď už je to dobrý. Jenom dybych vobě nohy neměl přeražený. Copak pravá, ale levá! A co ruka!? Myslíte pane doktore, že mi to sroste? Podívejte, s touhle už hejbám..."

„Docela dobrý to bude".

„A co tohle?"

Pilot zvolna ukazuje na tvář. Má ji proraženou.

„To se už zajizvuje, to bude taky dobrý".

Žebra už sou prej taky v pořádku", povídá pilot. „Tak myslím..."

Nedokončil větu, ale bylo tak snadno představit si, co myslí člověk, který celých osm let lítal a teď tu leží takhle rozmontován. Myslí na život tam za okny nemocnice, tam za korunou lípy, kterou otřásá vítr. Myslí na to, bude-li ještě moci lítat.

Dívá se na dopisy, pečlivě urovnaný balíček korespondence z poslední doby.

„Za celých osm let jsem nedostal tolik psaní, jako za tyhle dva měsíce".

Je jich hodně, dopisů velkého i malého formátu, s červenými a fialovými pečetěmi a lístků s pozdravy na jedné a obrazy na druhé straně, obrazy měst a vesnic, nad kterými se vznášel osm let.

„Kolik asi máte za sobou letů?"

Pilot neuvažuje. Pilot ví přesně počet svých startů, protože se při každém loučil a vítal se zemí.

„Právě tisíc sedm set letů".

„Tisíc sedm set?"

„Ano. A z toho bylo hodně letů čtyř- a pětihodinových".

Jsou přece jen rozdíly mezi lidmi! A mezi muži!

Vedle lékařské diagnosy na jeho záhlavní tabulce je připevněna růžička, prostá, šípková růžička, bledě růžová a uprostřed žlutá.

Neptal jsem se nikdy přítele pilota, proč tam tu růžičku má a co znamená. Zdálo se mi to nemístné právě proto, že tuším její tajemství. Vsadil bych se, že ji měl přípíchnutou na prsou vždycky, když etartoval. Vsadil bych se, že ta růže s nim prodělata všech sedmnáct set letů.

„A nikdy se mně nic nestalo", dodává zřejmě na závěr, a nebylo by se mně ani posledně nic stalo, kdybych byl měl svou mašinu..."

Dětský koutek

ČERT VE SLUŽBĚ.

Napsal J. Tichý

Čert trápen jsa dlouhou chvílí, umyslil si že okusí slastí pozemského života a vstoupí k sedlákovi do služby.

Stalo se, Sedlák čerta — neznámého chasníka — přijal. Hned ho seznámil s prací.

Prvním úkolem bylo právě ustanovenému chasníku složiti fůru píce do zásobárny. Vidlemi uměl čert přece už ze svého pekelného domova dobře zacházetia proto byl s prací brzyhotov. Právě si rovnal hřbet, když ho sedlák volal. Rád odhodil vidle, jež mu nebyly ničím novým a těšil se na plnou mísu, neboť byl právě při chuti. Sedlák mu však poručil ukliditi v kravíně. Děvečka prý za chvíli půjde dojit, ať je tedy včas ve stáji čisto.

Sotva chasník vstoupil do kravína, všechny hlavy se ohlédly. Sotva začal uklízeti, bučela jedna kráva více než druhá a nedaly mu ani se přiblížiti. Čertu to bylo dosti divno a pro-

tože mu tato práce ani nevoněla, nikterak se nenamáhal, aby s prací pokračoval. Hlukem přiváben přispěchal hospodář.

— Hybáj do knírny, nešiko!

Chasník-pekelník rozpačitě odložil podávky a zvolna ubíral se ke konírně. Dlouho tam však nepobyl. Sotva se objevil na prahu, počali koně kopati, obraceli hlavy s vyceněnými zuby a když chasník učinil krok, uvolnili ohlávky a odvázali se. Dál čeledín již nečekal. Aby ho hospodář nepostřehl, odskočil do stavení.

Selka práve mastila vdolky, když zahlédla chtivý pohled nového chasníka.

— To jsi již hotov? — a podala mu vdolek.

Zatím však pes zlověstně skuče odplazil se do kouta a blýskal očima. Kočka opustila plnou misku a vyskočila na pec. Hrdlička v kleci, zavěšené na zápraží, počala vyděšeně cukrovat a holubi divoce kroužili nad stavením. To zajisté neušlo pozornosti hospodáře, který vstupoval do stavení.

— Cos dělal v konírně, nešťastníče? Vždyť jsou koně odvázáni!

Chasník právé ukousl velké sousto a místo odpovědi roztáhl jen ústa. Než spolkl žvanec, vpadla do světnice děvečka, ve spěchu s ploháčem i se stoličkou k dojení v rukou.

— Krávy nedojí! Nedaly ani kapky mléka!

— Jdi mi k čertu! — vykřikl překvapený i dopálený sedlák.

Na ta slova zasmál se chasník příšerně. Zároveň však vybafl pes, vyletěl z kouta a chňapnul čeledína za nohavici, kočka s pece vskočila mu do vlasů, hejno holubů vrazilo do okenic, kohout a slepice volali o překot a z konírny i kravína zalehla do světnice vřava k nepopsání. Selka i děvečka s jekotem utekly do přístěnku a přirazily za sebou dveře. Sedlák v první chvíli se také polekal, ale hned skočil po býkovci a hnal se po vetřelci.

— Takový ty jsi tedy chasník? —

Na podobnou výslužku ovšem čert nečekal, zadupal jediným kopytem o podlahu a vmžiku vylétl komínem, zanechávaje po sobě jen dým a sirný zápach.

Tak náhle skončila čertova služba.

Z KRAJE

60 LET ČESKÝCH OSAD NA VOLYNÍ.

Na iniciativní schůzi pořádané dne 19.VIII. u p. Pluhaře v Zdolbunově bylo usneseno uspořádati koncem září t. r. oslavu 60. výročí založení českých osad na Volyni. Pořad a místa slavnosti budou oznámeny v příštím čísle.

Dále se dovídáme, že vedle Vševolyňské oslavy je projektováno několik oslav místních. Při té příležitosti bude v Kvasilově položen základní kámen pro Sokolovnu, v Mirohošti bude odhalen pomník, v Hulči bude otevřen Národní dům, v Moskovčíně bude rozvinut hasičský prapor, snad budou ještě jiné slavnosti. Očekáváme k nim vzácné hosty z Československa a z Varšavy.

NĚCO O MATICI.

Když jen tak povrchně podíváme se na toto thema, zdá se nám, že není co o něm psáti. Pro každého jest samozřejmým, že Matice byla jistého času založena a do dneška existuje. Kdo jí potřeboval neb dosud potřebuje, ví o ní více, kdo jí dosud nepořeboval, méně.

Když ale se o Matici zamyslíme hlouběji, když nad její existencí se pozastavíme, tu se nám naskytá mnoho otázek a thema „Něco o Matici" se stává nevyčerpatelným.

Předně jest nutno všem naším krajanům věděti, že Matice pracuje pro české národní školství objektivně a ne jen subjektivně, totiž že zastává se práv mateřského jazyka a školství nejen pro dítky svých členů, ale všech Čechů, ba všech Čechoslováků na Volyni žijících, ať již jsou členy Matice, řádně plnící povinnosti na ně skládané, a přihlášením se na sebe přijaté, aneb isou to jen stoupenci Matice anebo i dokonce její veřejní nepřátelé.

Na tento fakt jest nutno obrátiti zřetel. Dle praxe životní povšechně jest přijato, že všechny existující spolky, ať to jsou kulturní, sportovní, spolky jistých směrů i obchodní družstva zastávají práva jenom svých členů. U Matice to jest však zcela jinak. Česká Matice Školská na Volyni jest organisace celovolyňská, organisace svérázná a toho druhu jediná, která vepsala ve svůj štít „Osvětu a národnost". Nemůže se pozastavovati nad tím, kdo jest jejím členem a kdo není, aby jen pro dítky svých členů hájila práv rodného jazyka a národní kulturu. Stejně bojuje za všechny bez výjimky a také všichni bez výjimky těch práv plně požívají. Smutné jest v tomto případě jedině to, že za tu všechnu svoji práci jest tak velice slabě honorována. Morální povinností všech rodičů Čechů jest, by stali se členy Matice. Jak jest to nenormální, když obec sestávající, řekněme, ze 100 rodin, mající

dítek školních asi 80—90, má v založeném Kole Matice členů jen 22. Tyto číslice samy za sebe mluví, že většina rodičů požívajících výhod vymožených Maticí, ani tím členským příspěvkem, který jest tak malicherný, pro dobro celku nepřispěje a za členy Matice se nepřihlásí. To by měli všichni rodiče, mající dítky, vzíti si na vědomí a dobře uvážiti, že ty vymoženosti jazykové by v takové formě neexistovaly, kdyby se někdo o to nestaral. Ten nekdo jest „Matice". Nemáme to také mnohým za zlé, neboť jistě dosud na Volyni jest dosti rodin takových, které mají jen slabé ponětí o Matici, jako potřebné organisaci pro veškeren český živel na Volyni. Postaráme se v blízké budoucnosti veřejnosti dáti aspoň částečný nástin celé dosavádní činnosti Matice, i co by při dobré vůli se dalo dělati v budoucnu.

Z toho samo sebou vysvítá, že když Matice jest organisací vševolyňskou, že i celá Volyň a všichni rodiče, mající dítky, jsou morálně povinni přispívati na účely Matice, aby měla možnost pracovati a se rozvíjeti. Každý snadno pochopí, že aby měl možnost z něčeho těžiti, musí dříve míti kapitál, a pak má teprv možnost něco podnikati.

Pokračování příště.

Z Dorohostaje České, okřes Dubno. Dne 1 července na ukončení školního roku byla pod vedením místního učitele p. E. Brabence provedena dětská divadelní hra „Sněhulka" a jednoaktový žert „Krakonoš". Ač dítky — šesti až desítileté — vystupovaly najevišti poprvé, bylo představení nadmíru zdařilé. Mocným dojmem působil závěrečný živý obraz „Symbol Matice Školské", před jehož provedením promluvil p. učitel o významu a činnosti Matice i o škodlivé agitaci proti ní.

Za zdárné působení ve škole i při pořádání představení našemu p. učiteli srdečně děkujeme a přejeme si, aby v této blahodárné činnosti co nejdéle u nás vytrval. Rovněž děkujeme serdečně hlavní správě Č. M. Š. v Lucku za její obětavou činnost, že nám byla nápomocnou v naší školské záležitosti, neboť nechceme ani líčiti, v jakých poměrech se dříve naše škola nacházela. Nyní přičiněním Matice máme školu vzorně zařízenou. Odmítáme všechny útoky na Matici a voláme: „Práci naší Matice zdar!"

Kolo České Matice Školské v Dorohostaji: Ant. Tichý, předseda
Jar. Hajný, jednatel.

PRAVOSLAVNÝM ČECHŮM NA VOLYNI.

Se svolením a požehnáním Vysokopřeosvíceného Dionysie, Metropolity Pravoslavné Církve v Polské republice, navštívil v červenci t. r. o. Dr Václav Červín, kněz České církve pravoslavné, některá hlavní střediska pravoslavnýph Čechů na Volyni.

Dostalo se mu tam na všech místech jak od o. o. duchovních, tak i od věřících v pravdě bratrskéeo přijetí, které je zárukou zdárného vývoje budoucích vzájemných vztahů, zvláště budou-li pěstovány vždy v naprosté loyalitě k příslušným církevním i státním úřadům v Polsku í Československu.

Vzdávaje nejuctivější díky Jeho Vysokopřeosvícenosti panu Metropolitu Dionisiji, jakož i ministerstvu kultů ve Varšavě, posílám i všem drahým Volyňským pravoslavným Čechům jménem České církve pravoslavné upřímný pozdrav a dík.

Milost Pána našeho Ježíše Krista a láska Boha Otce a účastenství Ducha Svatého budiž se všemi vámi.

Gorazd,
pravoslavný episkop pražský a český.

V Praze, dne 8. srpna 1928.

Národní hospodářství.

RADY A POKYNY O ČESÁNÍ, SUŠENÍ A PŘECHOVÁVÁNÍ CHMELE.

Pěstitelům chmele udílí Volyňský Chmelařský Spolek v Dubně.

Jednou z nejdůležitějších prací při pěštění chmele jest česání, třídění a další opatrování. Poněvadž těmto pracím pěstitelé nevěnují často náležitou pozornost, což má vliv na jakost, cenu a značku na trzích cizozemských, Chmelařský Spolek v Dubne, aby uchránil pěstitele od vznikajících z toho ztrát, podává tyto rady.

Čas a způsob česání. Sklizeň chmele nelze přesně určiti, neboť závisí od druhu, času vyřezávání, počasí, pracovních sil i více neb méně vhodné sušárny a jiných okolností. Zralost chmele poznáme dle toho, že šišky nabývají barvy zelenozlatové, zavírají se, nabývají zvláštní vůně, a po smáčknutí přecházejí opět do dřívějšího tvaru. Trhati šišky dlužno se stopkami 1—2 cm dlouhými, poněvadž bez nich šišky se často rozpadávají, a bez listí. Chmel hned při sklizni má býti tříděn na „prima" „sekunda" a „brak". Do první náleží šišky zdravé, zelené neb s nevelkými skvrnami hnědými, způsobenými větry neb jinými okolnostmi, do druhé —

šišky přerostlé a prorostlé, s většími skvrnami, a do braku — šišky úplně hnědé, splesnivělé, neb jinak nakažené a pod. Se sklizní není radno otáleti. Práci tu třeba zaříditi tak, aby se naráz očesalo jen tolik chmele, kolik se ho může usušiti.

Sušení. Načesaný chmel může ležeti syrovým ne déle než 4 hodiny, jinak se zapaří, vadne a hnědne. Teplota při sušení v sušárnách systemu „Linharta" nemá převyšovati 35° C. Při vyšší teplotě chmel se připaluje, čímž ztrácí barvu a hnědne, při tom rychle vyprchávají z něho oleje eterické a ztrácí značně na jakosti.

V každé sušárně při dolením sítě má býti nevyhnutelně umístěn teploměr Celsia. Vrstva chmele na sítech nemá býti silnější 15 cm.

Při sušení na volném vzduchu vrstva chmele nesmí převyšovati 10 cm. Chmel sušený na lískách neb na půdách má být 2—3 krát denně lehce míchán, avšak ne lopatou přehazován, nýbrž jen hůlkou. Na slunci se chmel rozhodně sušiti nemá, neboť vyrudne.

Další opatrování. Chmel ze sušárny sesype se v nevysoké hranoly (hromady) a tak má býti zůstaven bez doteku do 5 dnů, aby se vypotil a doschnul. Potom se teprve shrnuje do větších hromad 40—60 cm. výsky, které se taktéž holemi občas zamíchají.

Pakování čili žokování. Takto vysušený chmel má býti bezodkladně sežokován, neboť jinak vlivem povětrnosti ztrácí na barvě i jakosti. Sežokovaný chmel má se ukládati co nejdále od výparů stájí a chlévů, chrániti od mrazu, vlhka a zapaření.

Správa Volyňského Spolku Chmelařského v Dubně. (Dodává též žoky na chmel).

P. P. PĚSTITELŮM CHMELE.

Volyňský spolek chmelařský v Dubně tímto dává na vědomí svým členům, že počátkem letošího chmelového období začne rozesílati dvakráte týdně „Biuletyn" věnovaný otázce obratu chmele v Polsku i za hranicemi.

Jeden zvláštní „Biuletyn" bude rozesílán ve středu každého týdne k rukám p. delegatů a druhý bude uveřejňován v místních časopisech.

Výbor Volyňského Chmelařského Spolku.

CHMEL

Žatec, dne 24. srpna 1928. V uplynulém týdnu byla na žateckém trhu chmele tendence klidná. Na počátku týdne docilovány ve zboží sklizně loňské obraty denně 20 až 30 centů á 50 kg, poslední dny byly bez obratů. Znamená se dnes sklízeň loňská

Kč 1.900. — až 2.100. — za 50 kg,

kromě daně z obratu. Veřejná známkovna chmele v Žatci ověřjla do dnes 166.900 centů žateckého chmele sklizně 1927. Veškerý zájem zdejšího trhu jest věnován očekávané sklizni. Sklizeň započala v prvních dnech tohoto týdne a všeobecně s česáním chmele se začne během týdne příštího. Dosavadní sklizňové výsledky v nejlepších polohách žateckých zklamávají a zdá se, že letošní odhad byl vzat příliš vysoko. Kvalita letošního chmele jest nedostižná. Ve zboží sklizně letošní nebyly uzavřeny do dnes žádné obchody. Český odbor Jednoty chmelařské v Žatci.

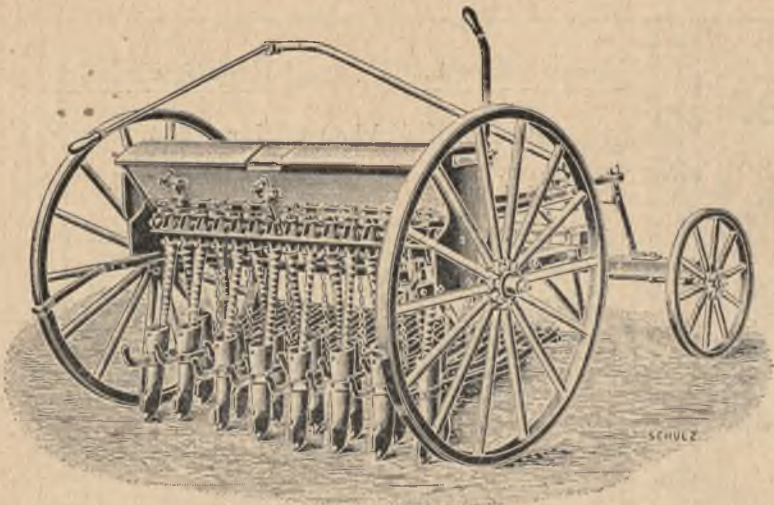
Předplatné v Lucku
přijímá: Česká Matice Školská, Jagiellońska 16, šekový účet P. K. O. 80890.
Ve Varšavě:
Drukarnia „Rola" Jana Buriana, Mazowiecka 11, šekový účet P. K. O. 1704,
Ceny předplatného:
na půl roku zl. 5.20, na čtvrt roku zl. 2.80. Do ciziny: na půl roku zl. 7.—, na čtvrt roku zl. 3.75. Cena jednotlivého čísla je 50 gr.
Ceny oznámení:
Celá strana zl. 120.—, půl strany zl. 70.—, čtvrt strany zl. 40.—, osmina strany zl. 25.—, dvanáctina strany zl. 20.—, šestnáctina strany zl. 15.—. Při častějším inserování slevy.

Zodpovědný redaktor: **Josef Welk,** Łuck, Jagiellońska 16.
Vydavatel: Drukarnia „Rola", Jana Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11.

Hledám p. Zikmunda Jaworského bývalého velkostatkáře, nebo někoho z jeho rodiny. Posledně byl r. 1918 v Hajsyně, podolská gubernie na Ukrajině.

Josef Chládek, Praha—Smíchov, Plzeňská 41.

ZVEME K PROHLÍDCE NAŠICH BOHATĚ ZÁSOBENÝCH VELIKÝCH TOVÁRNÍCH SKLADŮ.

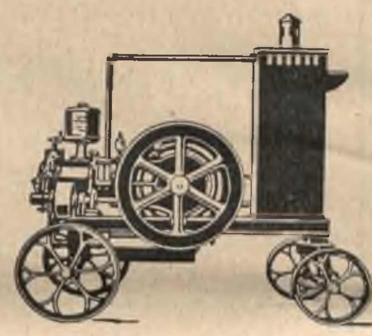

Secí stroje válečkové neb lžičkové „Schulz"

Žací stroje „Knotek a spol"

Hledáte nejlepší a spolehlivý volnoběžný motor?
Potřebujete dokonalou motorovou čisticí mlátičku?
Budete potřebovati žentour, mlátičku, pastorek neb mlýnek?
Chcete Svoje jetelové semínko dobře vyluštiti bukovníkem?
Použil jste již vyorávače bramborů „Nový Ideál"?
Máte již český dvojradlicový obracovací pluh?
Toužíte po lehkém, dobrém a úsporném secím stroji?
Chcete získati z mléka více smetany výbornou odstředívkou „Libella"?
Nepotřebujete k záchraně Svého chmele ochranné stříkačky?
Okopáváte chmel českými ocelovými speciálními motykami?
Žnete obilí a kosíte trávu moderními Knotkovými stroji?
Scházejí k Vašim starým strojům součásti?
Zamýšlíte budovati továrnu neb zařizovati mlýn?
Žádáte záruku za dobrý vykon a trvanlivost koupeneho stroje?

Motory „Lorenz"

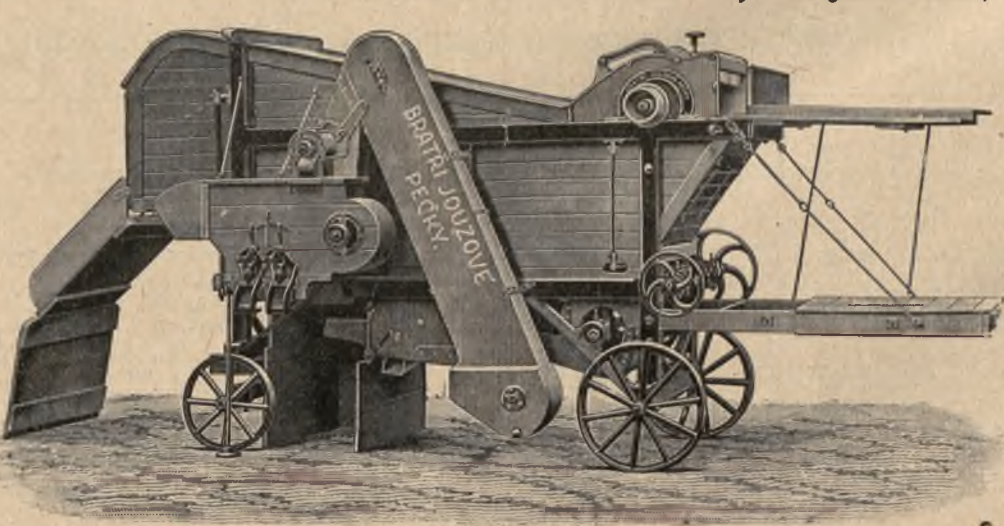
Pak obrat'te se s důvěrou na generálního představitele speciálních českých továren a budete nejlépe obslouženi u chvalně známé odborné firmy:

TOVÁRNÍ SKLADY HOSPODÁŘSKÝCH A MLÝNSKÝCH STROJŮ

R. JOZEF a SPOL.,

Telefon Nr. 17. **ZDOŁBUNÓW,** **Telegramy: JOZEFSPOL, ZDOŁBUNÓW**

VELIKÝ VÝKON.

VÝHODNÉ SPLÁTKY.

Drukarnia „Rola", J. Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11 **Opłata pocztowa opłacona ryczałtem**